

Bibliografie

1. Bolboceanu, A., Curriculumul educației timpurii și preșcolare din Republica Moldova, Editura Cartier, Chișinău, 2008
2. Bolboceanu, A., Standarde de învățare și dezvoltare pentru copilul de la naștere pînă la 7 ani, Editura Imprint-Star, Chișinău, 2010
3. Cerghit, I., Metode de învățămînt, Polirom, Iași, 2006
4. Ghidul cadrelor didactice pentru educația timpurie și preșcolară, S.n. Tipogr.Vitejesc, 2014, Chișinău.
5. Гогоберидзе, А., Дошкольная педагогика с основами методик воспитания и обучения. Учебник для ВУЗов, Издательство Питер, 2015 г
6. Дрязгунова, В.А., О фиксации наблюдений за явлениями природы. Воспитательно-образовательная работа с детьми 6 лет, Тула, 1989.
7. Савенков, А. И., Методика исследовательского обучения младших школьников, Издательство «Учебная литература», Самара, 2004.
8. Панов, В.И., Экологическая психология, Наука, Москва, 2004.
9. <http://elib.bspu.by.pdf>

EDUCAȚIA SOCIO-EMOȚIONALĂ A PREȘCOLARILOR ÎN PERSPECTIVA INTEGRĂRII ȘCOLARE *HAHEU-MUNTEANU Efrosinia, dr., conf. univ.*

Summary

The socio-emotional skills characteristics of preschool children in the perspective of the whole school are represented in this article. There are analyzed their development conditions. Furthermore, there were determined relationships between them.

Literatura de specialitate promovează ideea conform căreia educația la vârste timpurii are un aspect important pentru dezvoltarea societății și a oricărei comunități care dorește să se adapteze tendințelor actuale și de perspectivă. Psihopedagogia contemporană

recunoaște că intervenția educațională realizată la vârste cât mai mici determină construcția armonioasă a personalității și o inserție socială foarte bună.

Socializarea este un concept folosit la descrierea și explicarea modului în care viitorii „candidați la umanitate” adoptă un comportament necesar adecvării lor la cultura și societatea din care fac parte. „Este procesul prin care o persoană dobândește reguli de conduită, sisteme de credințe și atitudini ale unei societăți sau grup social, astfel încât ea să poată funcționa în cadrul acesteia” [1, p. 34].

Cercetătoarea Birch Ann reliefează rolul determinativ și formativ al relațiilor afective existente între persoanele din cadrul grupului social. Dacă inter-relațiile sunt pozitive, atunci atribuim unei persoane capacitatea de a fi *sociabil*. Aceasta este trăsătura ce exprimă însușirea unei ființe de a căuta contacte și relații sociale, de a se angaja cu plăcere în inițierea și menținerea comunicării de orice tip. În funcție de eficiența și facilitatea cu care sunt întreținute relațiile se poate diagnostica și *inteligenta de tip social* (se pune problema inteligențelor multiple care să vizeze mai multe aspecte ale adaptării personalității).

Care abilități reprezintă cele mai bune elemente de predicție pentru succesul școlar și succesul în viață? De ce unii copii devin adulți realizați din punct de vedere profesional și al relațiilor sociale, în timp ce alții, cu un bagaj educațional performant și competent și rezultate școlare înalte, nu reușesc să dezvolte relații sociale, nu sunt satisfăcuți de carierele lor și suferă de anxietate și depresii?

Un număr mare de cercetători recunosc faptul că copiii care beneficiază exclusiv de pregătire școlară de la 5 – 7 ani pot fi „neechipați” pentru provocările viitoare, atât ca indivizi, cât și ca membri ai societății – nu este suficient doar să fie hrănită mintea [6].

Studiile recente arată că TIM (teoria inteligențelor multiple) și mai cu seamă inteligența emoțională (IE) este cel mai bun predictor

pentru achizițiile viitoare ale copiilor pentru succes față de inteligența tradițională, cognitivă și abilitățile tehnice. [4, p. 193]

În conștiința multor cadre didactice și a părinților, misiunea majoră a sistemului de învățământ este să dezvolte abilitățile academice (scris, citit, socotit). Educația emoțională adesea e privită cu scepticism și este considerată în afara obiectivelor majore ale activității preșcolare și școlare.

Argumentele pe care se sprijină această atitudine sceptică scot în evidență nevoia cadrelor didactice de a-și concentra efortul pe performanțele academice. *De ce?* Deoarece timpul este limitat și insuficient pentru a se adresa altor probleme, cum ar fi competențele socio-emoționale, în pofida meritului lor în dezvoltarea personalității și deoarece asta vor și majoritatea părinților „Copilul meu să aibă performanțe la învățătură”. Practica educațională ne demonstrează că actul educațional trebuie orientat spre dezvoltarea competențelor socio-emoționale ale copiilor, care pot deveni valoroase pentru asigurarea sănătății mentale, care să-i ajute la integrarea activă în mediul școlar, social.

Un alt motiv stringent pentru care a crescut tot mai mult interesul pentru dezvoltarea și implementarea programelor de educație emoțională, este atestarea faptului că abilitățile emoționale și sociale ale copilului reprezintă factor primordial de obținere a succesului academic.

Studiile denotă existența unei relații dintre inteligența emoțională care corelează pozitiv atât cu performanțele școlare, cât și cu cele profesionale [2, p. 23]. S-a constatat că o serie de procese care erau percepute ca fiind pur cognitive au la bază fenomene în care aspectele intelectuale și cele emoționale lucrează sinergetic, influențându-se reciproc. Programele de dezvoltare a inteligenței emoționale ating, pe lângă obiectivele care vizează competențele emoționale, și obiective cognitive, cum ar fi: dezvoltarea abilităților de ascultare activă, de concentrare a atenției pe sarcini, de gestionare

a situațiilor neplăcute. De exemplu, un copil cu reacții frecvente de teamă în situații de evaluare își orientează o mare parte din resursele sale intenționale spre gestionarea fricii resimțite, în detrimentul utilizării acestor resurse pentru realizarea sarcinilor școlare.

Competențele socio-emoționale slab dezvoltate pot determina atitudini negative față de școală și lipsa încrederii în abilitatea de a rezolva sarcinile școlare [4, p. 15].

Promotorii programelor de dezvoltare a inteligenței emoționale evidențiază, prin cercetări recente teorii, că educatorii cu tact pedagogic și părinții cu bune abilități parentale au știut dintotdeauna că înțelegerea propriilor emoții și emoțiile celorlalți, cât și capacitatea de a folosi această înțelegere pentru a rezolva problemele în mod asertiv, furnizează o bază esențială pentru învățarea academică. [3, p. 45]

Odată cu intrarea în mediul școlar, copilul se confruntă cu cerințe din ce în ce mai complexe din partea învățătorilor și colegilor, iar pentru a face față solicitărilor are nevoie de abilități socio-emoționale bine dezvoltate.

Dezvoltarea abilităților socio-emoționale se realizează progresiv pe măsură ce copiii sunt expuși la contexte sociale din ce în ce mai complexe, începe acest proces în familie, grădiniță și este necesar de a fi prelungit în școala primară.

Pentru ca abilitățile sociale și emoționale să se dezvolte este necesar să: oferim copiilor contexte adecvate de învățare și exersare a abilităților date; să oferim modele adecvate de exprimare a propriilor emoții, de rezolvare a propriilor probleme emoționale (părinții și cadrele didactice); să avem răspunsuri adecvate care să sprijine copiii să își înțeleagă propriile emoții să învețe să și le gestioneze în cadrul relațiilor cotidiene; să avem modele adecvate de exprimare a propriilor emoții.

Adulții sunt cei care contribuie la dezvoltarea abilităților socio-emoționale ale copiilor prin trei modalități: prin reacțiile avute

la emoțiile copiilor; prin discuțiile despre emoții; prin exprimarea propriilor emoții. De unde începem? Dacă doriți să îmbunătățiți abilitățile socio-emoționale ale copiilor este important ca, mai întâi, să vedeți care sunt punctele lor tari și ce comportamente pot fi dezvoltate.

Abilitățile sociale la preșcolari au importante consecințe, pe termen scurt și lung: relații interpersonale adecvate acasă, la grădiniță și în alte medii care presupun astfel de interacțiuni; prieteni mai mulți; note mai bune; relații sănătoase; încredere în sine; sănătatea emoțională.

Abilitățile emoționale îi ajută pe copii să facă evaluarea inițială a mesajului emoțional transmis de celălalt; să interpreteze cu acuratețe mesajul; să înțeleagă mesajul prin intermediul constrângerilor impuse de regulile contextului social; să tolereze frustrarea; să facă față fricii; să se apere; să tolereze să stea singuri; să negocieze prietenia etc

Rolul familiei în dezvoltarea competențelor socio-emoționale:

- părinții care obișnuiesc să pedepsească prin exprimarea emoțiilor negative prin furie, sau reacții de nemulțumire, de descurajare a copiilor vor amplifica reacțiile emoționale negative ale copilului;

- părinții trebuie să joace rolul de facilitatori ai contextelor emoționale și ale experiențelor sociale, deoarece controlează mediul și pot oferi copilului situații relevante de învățare;

- modul și stilul părinților de a-și exprima emoțiile este de asemenea important. Părinții reprezintă modele de comportament față de copii.

Modalități de tratare a copiilor cu probleme socio-emoționale: identificarea emoției copilului și apoi transmiterea ei sub formă de întrebare sau afirmație: „Cum te simți?”, „Cum te face acest lucru să te simți?”, „Cum te simți atunci când....?”; discutarea împreună cu copiii a emoției exprimate de ei în cadrul conversațiilor avute în

activități; încurajarea copiilor să utilizeze cuvinte și expresii ce denumesc stări emoționale, învățând astfel că este normal să experimenteze diverse emoții și să vorbească despre ele „Cum te simți când colegul te jignește?”, „Ești bucuroasă când te joci cu colega?”.

Cum dezvoltăm competențele emoționale și sociale la copii?

- discutarea cu copiii despre emoțiile colegilor sau a personajelor din povești punând accent pe consecințele comportamentale ale acestora în plan social: „Cum credeți că s-a simțit Andrei când i-a fost dărâmat castelul?”, „Dar când a venit Mihai și l-a ajutat?”;

- sprijinirea copiilor în realizarea legăturilor între acțiuni și emoții prin adresarea unor întrebări directe și interpretarea emoțiilor care stau la baza unor comportamente pentru dezvoltarea empatiei acestora .

Bibliografie

1. Birch, Ann, Psihologia dezvoltării: din primul an de viață până în perioada adultă, Editura Tehnică, București, 2000.
2. Elias, M.J., Tobias, S. E., Inteligența emoțională în educația copiilor, Ed. Curtea veche, București, 2002.
3. Goleman, D., Inteligența emoțională, cheia succesului în viață, Alfa, București, 2008.
4. Stănculescu, E., Teoria inteligenței multiple, în: Revista de Psihologie, t. 52, nr. 3-4, Ed. Științifică și Tehnică, București, 2006.
5. Tobias, M. J., Steven, E. Tobias, Brian, S. Friendlander, *Inteligența emoțională în educația copiilor*, Editura Curtea Veche, București, 2002.
6. <http://www.scribub.com/profesor-scoala/Dezvoltarea-emotionala-si-soci55268.php>